

2022-04-11
TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr: KFKS 2022/260

Medborgarförslag om transport av sten till Kovik Inkom den 19 mars 2022

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens stadsutvecklingsutskott föreslår att kommunstyrelsen fattar följande beslut.

Kommunstyrelsen noterar att det pågår ett arbete som uppfyller intentionerna bakom förslaget i medborgarförslaget. Medborgarförslaget är därmed färdigbehandlat.

Sammanfattning av ärendet

Ett medborgarförslag har lämnats som föreslår att Nacka kommun ska utreda möjligheten att nyttja sjövägen för att lösa problemet med stenmassor. Förslaget innebär att massor transporteras från Bergs oljehamn till en ny anläggning i Kovik. Transport av massor sjövägen har använts i ett par stora infrastrukturprojekt i Stockholmsregionen bland annat Förbifart Stockholm. Det finns tydliga vinster med att transportera massor vattenvägen både ur klimat- och miljöhänseende. För Nacka kommun är utmaningarna att hitta bra angöring längs kusten. I dagsläget är Bergs oljehamn inte tillgänglig för kommunen och angöringen vid Kovik är problematisk. Flera andra aktörer, som till exempel förvaltningen för utbyggnad av tunnelbanan (FUT), arbetar aktivt med olika lösningar för transport och kross av stenmassor. Även om sträckan Bergs oljehamn till Kovik inte är aktuell i nuläget är medborgarförslagets idéer om transporter på vatten intressanta. I Nacka kommun pågår ett arbete med en lokal masshanteringsplan där även transporter på vatten kan bli aktuella. Därmed gör enheten för strategisk stadsutveckling bedömningen att Nacka kommun redan till viss del arbetar i den riktning medborgaren föreslår. Medborgarförslaget är därmed färdigbehandlat.

Förslagen i medborgarförslaget

Medborgarförslaget innebär att Nacka kommun ska utreda möjligheten att nyttja sjövägen för att lösa problemet med stenmassor. Mot bakgrund av att Nacka kommun har problem med att krossa de stenmassor som blir till vid byggnation av tunnelbana och andra stora byggprojekt föreslår medborgaren att Nacka kommun ska utreda möjligheten att transportera massorna på båt från Bergs Oljehamn till en ny kross vid Kovik. På så sätt menar medborgaren att kommunen slipper de långa transportererna och att miljön blir mycket bättre. Vidare menar medborgaren att det går fort att åtgärda förslaget och att det är lämpligt att använda bilfärjor som Trafikverket har. En sådan lösning finns för projektet Förbifart Stockholm, och fungerar, menar medborgaren. Eftersom kommunen knappast får tillstånd att köra stora grusbilar på den smala, kurviga vägen till Kovik så tycker medborgaren att detta är ett bra alternativ innan vägen byggs om. Det finns redan ett rederi i Nacka som genomför dylika transporter.

Enheten för strategisk stadsutvecklings utredning och bedömning

Enheten för strategisk stadsutveckling har med stöd från enheten för bygg och anläggning översiktligt utrett medborgarförslaget. Precis som medborgaren skriver så är ett sätt att minska miljöpåverkan från transporter att föra över mer av de tunga transportererna från lastbil till sjöfart. Det finns trots det en mängd faktorer som hittills har gjort att detta transportalternativ valts bort men arbetet med att hitta smarta lösningar för att hantera massor fortsätter och medborgarförslagets idéer är intressanta.

Masshantering och sjötransporter har redan testats

Enligt Trafikverket kommer det totalt att sprängas flera miljoner ton bergmassor innan Förbifart Stockholm är färdig. För att minska vägtransporterna skeppas en stor del av bergmassorna bort med båt. Berget som sprängts ut i tunnarna krossas och transporteras på band till fartygen. Massorna går sedan över Mälaren till mottagningshamnar där de tas om hand, för att användas till andra byggprojekt.

I arbetet med den nya tunnelbanan har möjligheterna att transportera bort massor sjövägen utvärderats, framför allt för Nackagrenen (Masshanteringsplan – utbyggd tunnelbana, FUT 2020). Då valdes sjöfart som transportmedel bort bland annat med hänvisning till ”produktionstekniska svårigheter”, avlägsna mottagningshamnar, grunda sjödjup och stora kostnader.

Under 2021 har ett samarbete mellan FUT och Stockholms stad ändå startat där massor fraktas på pråm från Blasieholmen till Loudden. Även andra platser och

sträckor kan bli aktuella för att transportera bort och återvinna de massor som uppstår till följd av tunnelbanebygget till Nacka.

Möjligheter att genomföra medborgarförslaget

Medborgarförslagets idéer om transporter på vatten är intressant. I Nacka kommun pågår ett arbete med en lokal masshanteringsplan där transporter vattenvägen kan bli aktuella. Till viss del arbetar kommunen redan i den riktning medborgaren föreslår. Att som medborgaren föreslår nyttja Bergs oljehamn och Kovik är däremot svårare. Nacka kommun har idag inte rådighet över oljehamnen och möjligheten att angöra sjövägen och transportera massorna vidare till anläggningen i Kovik är utmanande.

Tillgång till oljehamnen

Circle K kommer att vara verksamma på drivmedelsdepån fram till 31 december 2036. Under de tre sista åren ska verksamheten vara inriktad på avveckling och återställning av fastigheten. Det största behovet av masshantering har kommunen under den period då tunnelbanan byggs det vill säga som längst fram till 2030, det vill säga innan Nacka kommun får tillgång till Bergs oljehamn.

Därefter kommer det att finnas behov av att hantera massor för den fortsatta stadsutvecklingen i Nacka. Vid utbyggnaden av Bergs gård kan det bli aktuellt att använda ytor för att hantera massor. Skulle man behöva transportera bort massor från platsen kan det vara en bra idé att se över möjligheten att göra det sjövägen.

Angöring vid Kovik

I Kovik arrenderar Frentab mark av Nacka kommun och driver där en kombinerad anläggning med bergtäkt och återvinningsverksamhet.

Anläggningsarrendet sträcker sig till 2039-02-28. **Just nu pågår en prövning av Frentabs tillstånd att bedriva sin verksamhet i mark- och miljödomstolen.**

Transporter till Kovik sker idag från väg 222 och via Lagnövägen. För att komma till anläggningen sjövägen finns närmaste befintliga brygga (Koviks brygga) i Värmdö kommun, drygt 3 kilometer därifrån. Vägen från bryggan går genom ett område som idag är under omvandling från sommar- till åretruntboende. Att köra tunga transporter den vägen bedömer Nacka kommun vara olämpligt och betydligt svårare än att förbättra och göra trafiksäkerhetsåtgärder på Lagnövägen där transporterna går idag. Att hitta andra angöringsplatser längs kustbandet där kommunen har rådighet är svårt.

Området strax väster om det befintliga verksamhetsområdet är naturreservat vilket omöjliggör en ny angöring från det hållet.

Enheten för strategisk stadsutveckling tycker att förslaget från medborgaren är intressant, det finns tydliga vinster med sjötransporter. Däremot ser kommunen svårigheter med både tillgången till Bergs oljehamn och angringen vid Kovik som inte skulle lösas med ytterligare utredningar. Arbetet med att hitta smarta lösningar för att hantera massor fortsätter och medborgarförslagets idéer är intressanta. Sjötransporter av massor kan vara en del av den lokala masshanteringsplan som just nu är under framtagande.

Ekonomiska konsekvenser

Förslag till beslut innebär inga ekonomiska konsekvenser för kommunen.

Konsekvenser för barn

Förslag till beslut bedöms inte innebära några särskilda konsekvenser för barn. Däremot är en fungerande masshantering viktigt för att kunna säkerställa de bostäder och infrastruktur som behövs för framtida generationer.

Klimatgasutsläpp kan reduceras i betydande grad med cirkulär och lokal masshantering och det bidrar till att nå Parisavtalets mål om 1,5 graders global temperaturökning. Att minska miljö- och klimatpåverkan från masshantering är positivt för barn och alla Nackabor.

Handlingar i ärendet

Medborgarförslag den 19 mars 2022 av Lars Johansson

Charlotte Persson

Enhetschef

Enheten för strategisk stadsutveckling

Ylva Bråsjö

Stadsutvecklingsstrateg

Enheten för strategisk stadsutveckling